

Nieuwe boeken van Curaçaose schrijvers uit de stal van In de Knipscheer (2)

Kruispunt - Jopi Hart

door Brede Kristensen

Na 'Verkiezingskans' schreef Jopi Hart zijn tweede lange roman 'Kruispunt'. Wederom een vlot geschreven en ook spannende roman, bovendien een roman met verschillende gezichten. Laat ik maar meteen met het sterkste gezicht beginnen: de hoofdpersoon Frensel. Een opvliegende jongen die het opneemt voor zijn hoererende moeder en zus, maar die door het gedrag van zijn familieleden ook zwaar gefrustreerd en boordevol minderwaardigheidsgevoelens door het leven gaat.

Hij is zijn agressie niet de baas, verdient geld in de drugshandel, pleegt enkele gruwelijke moorden, maar heeft ergens toch een goed hart. Jaren geleden schreef de Nederlandse criminoloog Frank Bovenkerk over de nogal afwijkende vorm van Antilliaanse criminaliteit en gewelddadigheid. Die zou volgens hem elke doelgerichtheid missen en meestal een louter 'expressief karakter' dragen. Uiting van minderwaardigheidsgevoel, frustratie en schaamte. Frensel is daarvan een schoolvoorbeeld. Ik moet zeggen dat Hart een raak portret heeft gemaakt van iemand die geen raad weet met zichzelf, van kwaad tot erger vervalt, perioden kent van inzicht als gevolg van de prediking van een pastoor, waarna een terugval in destructief gedrag volgt. De verhouding met zijn moeder, met zijn zussen en met verschillende vriendinnen wordt tot in kleine finesses geloofwaardig uit de doeken gedaan. Op wrede wijze worden tegenstanders vermoord. Wel vreemd dat de politie nergens in beeld komt. Alleen aan het eind, maar dan om andere redenen. Ongestoord kan Frensel zijn gewelddadige en openlijk racistische gang gaan.

Lezen waard

Om dit portret is de roman de moeite van het lezen dubbel en dwars waard. Al vormt de Curaçaose cultuur de achtergrond, het portret dat Hart van Frensel heeft gemaakt, is een door en door menselijk en daarom universeel portret. Eigenlijk denk ik dat de auteur zich tot dit portret had kunnen beperken en dat die andere, typisch 'lokale' verhalen in de roman geminimaliseerd hadden

kunnen worden. Ze vormen een niet helemaal coherente collage van minder belangrijke portretten, pamfletachtige passages over de verhouding tussen Curaçao en Nederland, over de politiek, over onderwijs en over het belang van het godsgeloof. De rode draad is Harts overtuiging dat zich een mentaliteitsverandering op Curaçao moet voltrekken, willen we niet verder in een moeras verzinken. Daarin heeft hij gelijk. Zijn laatdunkende houding tegenover politici (ergens 'halfgare idioten' genoemd, 'die met hun minderwaardigheidsgevoelens het volk proberen mee te sleuren in een rampzalig avontuur') steekt hij niet onder stoelen of banken.

Een Helmin Wiels-achtige figuur, maar dan een stuk radicaler, gaat verschrikkelijk tekeer tegen de Nederlandse kolonistoren en organiseert zelfs een ware gewelddadige machtsovername die op het laatste moment wordt verijdeld. Zijn hoop lijkt gevestigd te zijn op een jonge talentvolle student die vanuit Nederland een nieuwe, meer professionele politieke beweging nastreeft. Deze Giovanni is een soort tegenhanger van Frensel. Curaçao brengt niet slechts Frensels maar ook Giovanni's voort. Inderdaad. De pastoor speelt een grote rol in de roman. Met zijn toespraken en preken steekt hij veel mensen een hart onder de riem. Er komt zelfs een mentaliteitsverandering op gang. Het zou mooi zijn als er in werkelijkheid zo iemand opstond. De realiteit is voorlopig anders. Ook hier wringt de schoen van deze roman een beetje. Aan de ene kant beseft Hart als geen ander welke doodlopende sporen worden gevolgd, maar aan de andere kant lijkt de wens van Hart soms te nadrukkelijk de vader van het verloop van de gebeurtenissen te zijn, waardoor die aan geloofwaardigheid inboeten.

Dat alles doet echter niets af van het indrukwekkende het portret van de menselijke misdadiger Frensel. De 'lokale kant' van zijn roman heeft, vermoedelijk bedoeld, vooral een motiverende betekenis.

Bron: *Ñapa Literatuur (Amigoe)*, 7 november 2015